

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE posudek vedoucího práce

Práci předložil(a) student(ka): **Lenka Tišlová**

Název práce: Předsudky středoškoláků a jejich důsledky pro sociální kapitál

Oponoval (u externích oponentů uveďte též adresu a funkci ve firmě): František Kalvas

1. **CÍL PRÁCE** (*uveďte, do jaké míry byl naplněn*): „je zjistit nakolik předsudky ovlivňují život žáků gymnázia a učilišť v daném městě vůči sobě navzájem a především, jak předsudky korelují s jejich sociálním kapitálem“, uvádí autorka na s. 1. Tyto cíle jsou naplněny. Práce **není výborná**, byť to na první pohled není vidět – ale když se podíváme hlouběji, objevíme řadu chyb.

2. **OBSAHOVÉ ZPRACOVÁNÍ** (*náročnost, tvůrčí přístup, proporcionalita teoretické a vlastní práce, vhodnost příloh apod.*): Většina chyb, které budu autorce vytýkat není zřejmá na první pohled, obvykle vyplývají z kontextu, který je třeba představit, proto se omlouvám za obsáhlý posudek. Nejprve nerozumím tvrzení „Z provedeného t-testu²² vyplývá, že žáci obou institucí netráví příliš času se silnými ani se slabými vazbami z opačné školy. Což dokazuje preferenci tvoření vazeb a trávení času s jedinci z vlastní školy nebo jedinci z podobné instituce.“ na s. 23. Jednak mě mate, že poznámce pod čarou č. 22 nejsou žádné testové statistiky, jen stručně citovaná definice t-testu z internetu. Tyto statistiky nejsou ani v hlavním textu. Není jasné, které dva průměry mezi sebou autorka porovnávala, v předchozí tabulce se totiž nabízí řada srovnání, ač jsem práci konzultoval, neumím ho vybrat. Ale hlavně, i kdyby srovnání dopadla, jak autorka naznačuje, rozhodně to nemůže znamenat „preferenci ... vazeb ... z vlastní školy nebo ... z podobné instituce“, protože množství času trávené s lidmi z podobné nebo opačné instituce (2. a 3. řádek Tabulky 4) je téměř stejné ve 3, ze 4 případů, liší se jen u kamarádů učňů. Co se týče testových statistik t-testů, tak je autorka nikdy u žádného ze zmíněných t-testů neuvádí, což hodnotím jako chybu. Když na s. 25 hodnotí autorka vztah respondentů ke spolužákům a lidem ze shodné nebo opačné instituce, opakovaně se ohání tím, že rozdíl průměrů je jen 1 bod, „a proto není signifikantní“. Autorka má zřejmě na mysli věcnou významnost výsledků, pak bych ale někde uvítal diskusi či argumentaci, proč jí připadá rozdíl 1 bodu jako věcně nevýznamný. Autorku to vede k zavádějícím tvrzením např. „Všechny odpovědi se tak liší v průměru o 1 bod. Nelze dokázat, že by jedna škola měla lepší vztah než druhá, ať už ke své, podobné či opačné instituci.“ Nu, jestli má jedna škola průměr lepší o 1 bod a je to statisticky významné a my považujeme tento rozdíl za zanedbatelný, tak má prostě lepší průměr, jen rozdíl považujeme za zanedbatelný – rozhodně neplatí, že rozdíl nelze dokázat. V Tabulce 6 na s. 29 je po mém soudu chyba, neumím si vysvětlit, jak je možné, že průměrný celkový počet může být výrazně nižší než součet průměrů jednotlivých typů.

Totéž se pak opakuje na s. 31 v Tabulce 7. Je mi též podezřelé, že všechny průměrné počty jsou uvedené jako celé číslo – myslím, že by bylo vhodnější zaokrouhlit průměry na jedno desetinné místo. Zatímco v Tabulce 3 na s. 20 autorka správně normalizovala čas, který respondenti uvedli (tj. přepočítala časy jednotlivých kategorií na podíl ze součtu všech kategorií), v Grafech 3 a na s. 34 a 35 zřejmě chybně pracuje nikoli s normalizovaným časem, ale hodnotou, kterou respondenti uvedli. Také se mi nezdá, že by Grafy 3 a 4 vyvracely třetí hypotézu, minimálně u studentů gymnázia se mi zdá, že platí, že čím více tráví času ve společnosti, tím více mají kontaktů. Rozhodně by bylo na místě spočítat korelační koeficient pro každou instituci. Na s. 42 autorka chybně interpretuje výsledky lineární regrese z Tabulky 9 na s. 43 – podle Tabulky 9 platí efekt, o kterém autorka mluví pro učně, nikoli gymnazisty, ale je možné, že chyba je v Tabulce 9. A konečně, v Závěru mi chybí pasáž, kde by autorka shrnula stručně evidenci k platnosti jednotlivých hypotéz a zhodnotila jejich platnost. Autorka se k platnosti vyjadřuje v textu, ale velice obtížně to dohledávám i já po čtení několika verzí práce. A přitom bych přísahal, že v dřívějších verzích takové shrnutí bylo, zatím co nyní jen autorka generálně konstatuje, že „[p]římou se nepotvrdila ani jedna z hypotéz“.

3. FORMÁLNÍ ÚPRAVA (*jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, přehlednost členění kapitol, kvalita tabulek, grafů a příloh apod.*): Autorka se práci pilně a soustavně věnovala, což se zúročilo ve vynikající formální úpravě a lze vytknout jen details, jako výše zmíněné zaokrouhlování na celá čísla v Tabulkách 6, 7 a 8, dále v Tabulce 4 na s. 18 dává součet procent 98,1 % nikoli 100, 0 % jak tvrdí tabulka. Snad může někdy působit jazyk a styl autorky těžkopádně, ale i tato stránka je rapidně zlepšená, neboť v předchozích verzích některé formulace doslova bránily pochopení textu – zvláště když se autorka snažila o vzletný jazyk. Práci prospělo zjednodušení jazyka a osobně mám radost, když vidím, že místy úmorné konzultování nese ovoce, byť nemusí jít vždy o výstavní plody, tak se za výsledný jazyk práce nemusí autorka stydět. Učinila enormní pokrok.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (*celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek apod.*): Navzdory řadě obsahových výtek hodnotím práci jako velmi dobrou. Autorka odvedla spoustu výborné práce, která je na první pohled v práci vidět. Práce má jasnou logickou strukturu, teoretická část vysvětluje a propojuje zkoumané koncepty, na ní navazuje dotazníkové šetření, které tyto koncepty měří a konečně výsledky tohoto šetření autorka trianguluje polostrukturovanými rozhovory. Že se její hypotézy nepotvrdily není chyba, ale je škoda nekonzistencí, nepřesností a chyb pod povrchem práce, které neodbytně podporují otázku „Nevyšlo to, protože minimálně na vybraných školách hypotézy neplatí, nebo je někde skrytá další mnohem fatálnější chyba, která ještě není vidět a hypotézy zdánlivě zneplatňuje?“

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ

- 1) Jaký je vztah předsudků a sociálního kapitálu? Co je příčina a co následek? Jak tento vztah upravuje škola/vzdělávací systém?
- 2) Jak je možná, že v Tabulce 6 a 7 součet průměrů vazeb jednotlivých typů dalece překračuje průměr celkového počtu vazeb?
- 3) Proč při srovnání průměrů či koeficientů měřených na škálách 0–10 považujete rozdíl 1 bodu za věcně nevýznamný?

6. NAVRHOVANÁ ZNÁMKA (*výborně, velmi dobře, dobře, nedoporučuji k obhajobě*):
Velmi dobře

Datum: 16/6/2020

Podpis: